

Vizualizace v tréninku a poradenství
Práce s dataprojektorem
Příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

© ATKM, Ing. Karel Hyndrák, Dr. Bohumír Fiala 2007

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Úvod

Vážení trenéři, lektori, konzultanti

do rukou se Vám právě dostal manuál z pokračovací řady tréninkových modulů ATKM. Tréninkové moduly ATKM jsou unikátní metodickou pomůckou pro trenéry, lektory a konzultanty. Všechny moduly jsou jednotně koncipovány jak svou strukturou, tak vnější formou. Každý modul je úplným manuálem, poskytujícím podklady pro trénink některé trenérské nebo konzultační dovednosti.

Co modul nabízí a jak s ním pracovat?

Modul je určen především jako pomůcka, zkušení trenéři a lektori v něm najdou podněty pro svou práci, např. nové hry, případové studie nebo postupy, kterými mohou obohatit vlastní trénink. Při přípravě byl kladem důraz na tréninkový přístup, kdy trenér je v pozici poradce aktivně do procesu vtahovaných účastníků tréninku. Trenér navozuje situace, které umožňují účastníkům efektivně a v praxi si osvojit požadované znalosti a dovednosti.

Každý modul obsahuje kompletní materiály, které Vám umožní přípravu na trénink. Obsahem je vždy vstupní část (icebreaker), časový plán tréninku, vlastní obsahová náplň semináře, poznámky pro trenéra, seznam potřebných technických pomůcek, návrh snímků pro dataprojektor (průsvitek pro zpětný projektor), písemné materiály pro účastníky semináře, cvičení, případové studie, dotazníky a testy, zkrátka všechny materiály, nutné pro úspěšnou přípravu na trénink. Orientaci v modulech usnadní jednotná forma a symboly (ikony).

Rozsah modulů neumožňuje (až na výjimky) podrobně popisovat teoretické základy dané manažerské disciplíny. Zde se předpokládá, že tyto znalosti získá trenér v požadovaném rozsahu jinou formou před zahájením přípravy tréninku. Manuál je zaměřen na praktický návod, jak tyto znalosti a dovednosti v navrženém čase efektivně prezentovat a zprostředkovat účastníkům tréninku.

Materiály pro účastníky v příloze můžete namnožit a poskytnout účastníkům tréninků. Uvítáme zpětnou vazbu o zkušenostech z práce s našimi materiály a doporučení na další témata, kterými by řada mohla být doplněna.

Asociace trenérů a konzultantů managementu (ATKM)

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Obsah

Úvod	2
Obsah.....	3
Cíl modulu	3
Vstupní (minimální) požadavky na účastníky	3
Hledání cesty modulem	4
Rozvrh tréninku	6
Úloha vizualizace v lektorské činnosti	7
Funkce vizuálních pomůcek	9
Základní zásady pro práci s projektorem.....	11
Aby nás technika nezaskočila	12
Jak vytvořit dobrou prezentaci v Microsoft PowerPointu	14
Přílohy	15
Materiály pro účastníky.....	15
Doporučená literatura k tématu, samostudiu a osobnímu rozvoji	15

Cíl modulu

Sebevědomá práce lektora opřená o dokonale zvládnutou techniku a dobře zpracovaný obsah tréninku. Účastníci se seznámí s nejčastěji se opakujícími chybami lektorů a celkovým laděním individuálních vlastností školené skupiny.

Vstupní (minimální) požadavky na účastníky

Předpokládá se základní znalost ovládání Microsoft Windows (práce se soubory) a Microsoft Office (Word).

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Hledání cesty modulem

V manuálu najdete řadu symbolů a ikon vytvořených tak, abyste je mohli intuitivně a bez potíží používat.

Tyto symboly byly vytvořeny jako snadno pochopitelná vodítka pro rychlou orientaci, jaké vybavení a prostředky budete potřebovat pro každou aktivitu a jakou úlohu budou mít pro dosažení cíle tréninku.

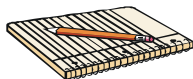
Flip chart Když budete potřebovat flip chart a fixy.

Blue tack Některá cvičení vyžadují od účastníků, aby ukázali výsledky práce jejich skupiny při nějaké aktivitě. Obvykle bývá zpětná vazba formulována na tabuli, pro snadnější zpětnou vazbu mohou být vystaveny na zdi.

Handout Pomůcky a materiály pro účastníky.

Data Projector Když potřebujete použít data projektor.

Čas

10 min

Doba trvání aktivity

Videokamera

Doporučení zaznamenat situaci na kameru

Video

Přehrávání videozáznamu nebo videopořadu pro posílení výuky nebo navození debaty či diskuse

Cíl

Cíl podpořený aktivitou

Tým

Skupinová cvičení

Jednotlivec

Individuální cvičení

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

List flipchartového papíru

Pokud budete potřebovat pro každou skupinu list flipchartového papíru

Nůžky

Pokud budete potřebovat vystříhnout proužky papíru či pouze nůžky

Skupiny rozdělené do kruhů

Je-li danou skupinu potřeba rozdělit do kruhů. Počet kruhů je udán vedle skupiny (např. 2 kruhy).

Fixy

Pokud budete potřebovat při práci fixy.

Dotazník

Je-li potřeba k práci dotazník.

Papír a psací potřeby (např. tužka)

Pokud budete potřebovat při práci pro jednotlivce tužku a papír.

Připravené tabulky

Je-li potřeba k práci připravené tabulky

Pravítko

Skup.

Pokud budete potřebovat při práci pravítko. Údaj uvádí zda potřebujete pravítko pro skupinu či jednotlivce.

Materiál pro hraní rolí

Je-li potřeba k práci materiál pro hraní rolí

Izolepa

Pokud budete potřebovat při práci pro izolepu.

Informace po hraní rolí

Je-li potřeba po hraní rolí sbírat informace.

Nůžky do skupiny (jednotlivce)

Skup.

Pokud budete potřebovat nůžky. Údaj udává zda jsou potřeba pro každou skupinu či pouze pro jednotlivce.

Pero

Je-li potřeba k práci pera.

Papír

Pokud budete potřebovat papír.

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Rozvrh tréninku

Čas (min)	Program (název tréninkového bloku)	Metody	Pomůcky
15	Zahájení, vstupní agenda		
20	Úloha vizualizace v lektorské činnosti	Lektorské otázky, výklad	Flip - schéma „člověk si zapamatuje..“
40	Funkce vizuálních pomůcek (úč. obdrží seznam funkcí vizuálních pomůcek – úkolem skupin je seznam přepracovat tak, aby odpovídal jejich názorům a zkušenostem). Lektor shrne	Práce ve skupinách, prezentace výsledků	„seznam fcí vizuál. pomůcek“
15'	Pomůcky a prostředky v lektorské práci – rychlý přehled Důležitou dovedností moderního lektora je práce s dataprojektorem a vhodnými počítačovými programy – dnes nejčastěji MS PowerPoint	výklad	projekce
20	Základní zásady pro práci s projektorem – (aby se projektor nestal komunikační bariérou) umístění, ukazování,	Výklad	projekce
90	Aby nás technika nezaskočila – jak na to, aby nás projektor a počítač poslouchaly (připojení NB, zvuku, kamery..., obnovení základního továrního nastavení, seřízení sbíhavosti, zvýšení (snížení) jasu, kontrastu Správné nastavení NB – napájení, event. nastavení rozlišení odpovídající projektoru	Praktická cvičení ve skupinách Skupina - příprava metodou pokus omyl. Prezentují řešení – lektor zdůrazňuje základní zásady správného postupu	Min 2 projektory a 2NB, repro, event. kamera Zadání pro cvičení
60	Přestávka na oběd		
200	Jak vytvořit dobrou prezentaci v MS PP Využití hotových prezentací (šablon), úpravy pozadí, grafiky a animací. Zpracování lektorských poznámek, vkládání hudby a videa, úpravy a formátování prezentací. Jak z prezentace vytvořit podklady pro účastníky (tiskové výstupy) Tisk podkladů pro účastníky přímo z PowerPoint, tisk prostřednictvím Wordu, úpravy tiskových výstupů.	Samostatná práce jednotlivců v PC učebně s vyžádanou nápomocí lektora	Projekce, počítače, texty případových studií
400 minut	celkem		

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Úloha vizualizace v lektorské činnosti

Cíl bloku - na konci tohoto bloku budou účastníci:

- znát význam vizualizace v trenérské praxi
- chápat nutnost propojení AV percepce s dalšími aktivitami

Poznámky pro trenéra

Pozn.

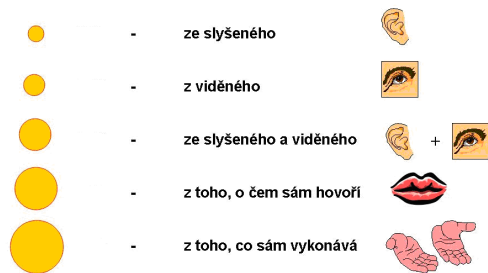
Blok je možné uvést konstatováním, že „jedním ze způsobů jak zvýšit zapamatování ale i jak zaujmout a zvýšit pozornost jsou vizuální pomůcky. Používáním vizuálních pomůcek zvyšujeme množství a kvalitu toho, co si účastník tréninku zapamatuje.“

Úloha vizualizace v lektorské činnosti – cvičení 1

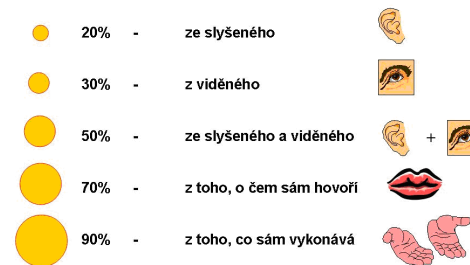
Promítněte snímek „Člověk si zapamatuje.“ bez uvedených % zapamatování a požádejte účastníky, aby se pokusili čísla odhadnout. Čísla, která budou říkat, pište na flip. Poté promítněte snímek s doplněnými údaji a okomentujte. Zdůrazněte, že existuje řada podobných výzkumů, které se v detailech liší, ale princip zůstává a event. promítněte nebo napište na flip údaje z výzkumu IBM viz. materiál pro účastníky.

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Člověk si zapamatuje

Člověk si zapamatuje

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Funkce vizuálních pomůcek

Cíl bloku - na konci tohoto bloku budou účastníci:

- znát jaké funkce vizuální pomůcky v tréninku a poradenství plní
- umět tvořivě kombinovat jednotlivé funkce k dosažení cílů tréninku

Poznámky pro trenéra

Pozn.

Vizuální pomůcky mohou v tréninku plnit různou funkci. Na následujícím cvičení je možné aktivně ozřejmit různé funkce vizuálních pomůcek a zároveň využít dalších praktických zkušeností účastníků. Kombinace projekce a práce s flipem je ukázkou možnosti kombinace pomůcek.

Funkce vizuálních pomůcek – cvičení 1

Trenér vytvoří tři až čtyř členné pracovní skupiny. Skupiny obdrží kopii snímku „Funkce vizuálních pomůcek“. Trenér snímek současně promítne.

Úkolem skupin je okomentovat každou funkci z hlediska jejich zkušeností včetně příkladů a doplnit seznam o další funkce, které mohou vizuální pomůcky plnit. Ty trenér zapisuje na flip.

Modul uzavřete zdůrazněním funkce pomůcek a prostředků v celé vzdělávací akci (cíl – obsah – metody – pomůcky a prostředky)

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

FUNKCE VIZUÁLNÍCH POMŮCEK

- PŘITAHUJÍ POZORNOST
- ŠETŘÍ ČAS
- VYSVĚTLUJÍ VÝZNAM
- ZNÁZORŇUJÍ VZTAHY
- STIMULUJÍ
- POBAVÍ A ZAUJMOU
- VYZÝVAJÍ KE SPOLUPRÁCI

Základní schéma přípravy trenéra

K CÍLI a OBSAHU
vzdělávací akce
s přihlédnutím k podmínkám časovým,
prostorovým, sociálním
přifazujeme
FORMY A METODY
k nim potom
POMŮCKY a PROSTŘEDKY

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Základní zásady pro práci s projektorem

20 min

Cíl bloku - na konci tohoto bloku budou účastníci:

- znát výhody i nevýhody používání dataprojektoru
- umět vhodně rozmístit vizuální prostředky v učebně
- znát zásady pohybu lektora po učebně při projekci

Poznámky pro trenéra

Modul je možné realizovat dvojím způsobem:

- 1) jako výkladový s využitím hotových snímků a rozvinutím komentářů uvedených v příručce účastníka
- 2) jako interaktivní, vycházející ze zkušenosti účastníků

Pozn.

Základní zásady pro práci s projektorem – cvičení 1 – pro var. 2

Trenér rozdělí účastníky do skupin. Požádá je, aby si vzpomněli na své zkušenosti účastníků kurzu a vytvořily na listy z flipu seznam situací kdy:

- a) jim projekce usnadňovala a zpříjemňovala učení
- b) projekce byla spíš zdrojem nepochopení, nepohodlí či dokonce nežádoucího rozptylu pozornosti

Skupiny poté prezentují své zkušenosti.

Po odprezentování těchto zkušeností požádejte skupiny, aby opět na list z flipu vytvořily seznam zásad pro práci s projektorem. Zásady společně rozeberte a vyvěste v učebně.

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Aby nás technika nezaskočila

Cíl bloku - na konci tohoto bloku budou účastníci:

- bezpečně ovládat připojení notebooku, kamery a reproduktorů k dataprojektoru
- umět pracovat s nastavením sbíhavosti a kontrastu
- znát nejčastěji se vyskytující problematické situace při používání dataprojektoru

Poznámky pro trenéra

Pozn.

Blok můžeme začít bonmotem „když selžou všechny pokusy, je na čase si přečíst návod „. Poté vysvětlíme účastníkům, že dataprojektor se dnes stává základním prostředkem vizualizace, z učeben postupně mizí zpětné projektory a televizory a kromě klasické projekce dopředu připravených Power Pointových snímků slouží k projekci tréninkových záznamů z videokamery a různých výukových filmů a vzdělávacích programů, ať již je máme na CD, DVD či přímo z notebooku. Některé situace, které mohou v trenérské praxi nastat, si nyní vyzkoušíme. Pro trénink je připraveno pět cvičení. Další si trenér může vytvářet.

Aby nás technika nezaskočila – cvičení 1

Rozdělte účastníky do dvojic či trojic podle počtu a předejte jedné ze dvojic (skupin) následující zadání: „Obdrželi jste CD s prezentací, na kterém je různým grafickým způsobem heslovitě zachyceno téma „ Funkce vizuálních pomůcek „. Vaším úkolem je zapojit NB a dataprojektor. Poté snímky v prezentaci seřadit podle vhodnosti grafického zpracování od nejzdařilejšího snímku k nejméně zdařilému a Vaše hodnocení zdůvodnit.“ Dataprojektor umístěte tak, aby bylo nutné vyrovnat sbíhavost.

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Aby nás technika nezaskočila – cvičení 2

„Právě jste obdrželi CD s připravenou prezentací na téma „Základy práce s didaktickou technikou“. Vaším úkolem je připravit si dataprojektor a provést s pomocí podkladů, které jste obdrželi, krátkou rekapitulaci nejdůležitějších pravidel (zásad) pro využívání didaktické techniky.“ Na NB nastavte (bez vědomí účastníků) režim napájení tak, aby se NB po cca třech minutách uváděl do režimu spánku.

Aby nás technika nezaskočila – cvičení 3

Rozdělte účastníky do dvojic či trojic podle počtu a předejte jedné ze dvojic (skupin) následující zadání: „Máte k dispozici CD se vzdělávacím programem „ Svízelné typy zákazníků“. Vaším úkolem je technicky si připravit projekci, uvést tento film účastníkům kurzu pro nové pracovníky přepážek a projekci filmu spustit.“

Aby nás technika nezaskočila – cvičení 4

Rozdělte účastníky do dvojic či trojic podle počtu a předejte jedné ze dvojic (skupin) následující zadání: „V rámci tréninku prezentačních dovedností jste provedli záznam cvičných vystoupení. Nyní je potřebujete účastníkům promítnout. Zapojte kameru a dataprojektor, aby bylo možné provést projekci. Vzhledem k tomu, že někteří účastníci cvičení hovoří potichu, připojte externí reproduktory.“

Aby nás technika nezaskočila – cvičení 5

Rozdělte účastníky do dvojic či trojic podle počtu a předejte jedné ze dvojic (skupin) následující zadání „V rámci tréninku na téma jednání s klientem, chcete využít rozbor záznamu telefonického rozhovoru pracovníka firmy s klientem. Rozhovor jste obdrželi na CD. Přehrajte ho účastníkům tréninku.“ Rozhovor je v podobě ppt prezentace se zvukem, který je třeba spustit.

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Jak vytvořit dobrou prezentaci v Microsoft PowerPointu

Cíl bloku - na konci tohoto bloku budou účastníci:

- znát možnosti softwaru Microsoft PowerPoint
- umět dokonale řemeslně zpracovávat prezentace s nápomocí šablon
- umět připravit nejrůznější typy tiskových výstupů na profesionální úrovni

Poznámky pro trenéra

Pozn.

Nejdůležitější je zvládnutí nutných řemeslných dovedností, kterých je v tomto softwaru málo, neboť systém je identický s ostatními produkty Microsoft Office, jako je Word a Excel.

Je třeba udržet účastníky, aby se drželi šablon Microsoft a nevymýšleli své amatérské základy. Na šablonách je možno malými změnami vybudovat dokonalé dílo.

Cvičení

Celá tato druhá část modulu je cvičení – dílna. Účastníci pracují samostatně, každý svým tempem, podle textu pro účastníky.

Lektor neprovádí žádné ukázky na dataprojektoru, neboť během prvních cca 15 minut se jednotliví účastníci, podle vyspělosti, rozfázují a obecný výklad lektora je jen ruší.

Lektor odpovídá jen na otázky a odblokovává případně zaseklé úlohy, vzniklé neodbornými zásahy účastníků. Chyby je třeba chválit, je to nejlepší metoda zapamatování. Lektor působí jako individuální konzultant.

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

Přílohy

Soubory (podle Vašeho zvážení a přípravy) na CD ke kapitole Aby nás technika nezaskočila.

Materiály pro účastníky

Soubor materiálů, které trenér předá v rámci tréninku účastníkům. Má dvě části:

Poznámkovou – zpravidla se jedná o vytištěnou prezentaci MS Power Point, která doprovází výklad a aktivity s místem na poznámky účastníků.

Textovou - úkolem této části je textovou formou shrnout a doplnit poznámky, které si udělají účastníci v průběhu samotného tréninku.

Doporučená literatura k tématu, samostudiu a osobnímu rozvoji

MUŽÍK, Jaroslav. *Didaktika profesního vzdělávání dospělých*. Plzeň : Fraus, 2005. ISBN 80-7238-220-9

MANDEL, Steve. *Jak úspěšně vystupovat*. Praha : Linde, 1993.

HOSPODÁŘOVÁ, Ivana. *Veřejná prezentace od A do Z*. Praha : Expertis, 1997. ISBN 80-902446-1-0

ALDER, Harry. *NLP pro manažery : jak v práci dosáhnout vynikajících výsledků*. Praha : Pragma, 1997. ISBN 80-7205-473-2

BUZAN, Tony. *Mentální mapování*. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-200-3

Vizualizace v tréninku a poradenství, práce s dataprojektorem, příprava pomůcek s využitím programu MS PowerPoint

GOLDRATT, Eliyahu M. *Cíl : proces trvalého zlepšování*. Praha : InterQuality, 1999. ISBN 80-902770-1-2

MURPHY, Joseph. *Moc podvědomí : velká kniha vnitřního a vnějšího rozvoje*. Praha : Knižní klub, 1993. ISBN 80-85634-08-2

Školení Microsoft Power Point 2007. Dostupné na www: <http://office.microsoft.com/cs-cz/training/CR100654571029.aspx>

Školení Microsoft Power Point 2003. Dostupné na www: <http://office.microsoft.com/cs-cz/training/CR061832731029.aspx>

Šablony prezentací Power Point. Dostupné na www: <http://office.microsoft.com/cs-cz/templates/results.aspx?qu=prezentace&sc=4&av=ZPP>

BELCOURT, Monica. *Vzdělávání pracovníků a řízení pracovního výkonu*. Praha : Grada, 1998. ISBN 80-7169-459-2

NÖLLKE, Claudia. *Umění prezentace : jak přesvědčivě, srozumitelně a působivě prezentovat*. Praha : Grada, 2004. ISBN 80-247-9057-2

PECINOVSKÝ, Josef. *Word 2007 : podrobný průvodce*. Praha : Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1959-7

PECINOVSKÝ, Josef. *PowerPoint 2007*. Praha : Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1960-3